

CONTRIBUȚII LA FAUNA DE CHIROPTERE DIN DEPRESIUNEA MARAMUREȘULUI

Timur V. Chiș, Mihail G. Manole
Muzeul Maramureșului, Sighetu-Marmației

Depresiunea Maramureșului este un teritoriu net individualizat sub aspect fizico-geografic. Pe o suprafață de 3281 km² cuprinde depresiunea cu același nume și munții ce o înconjoară (Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țibleș, Munții Văratec, Munții Gutâi și Munții Igniș), iar la nord râul Tisa.

Zona se caracterizează printr-un relief destul de variat, de la luncile râurilor la crestele munților, altitudinea cea mai coborâtă este de 204 m în aval de localitatea Teceu, pe malul Tisei, iar cel mai înalt punct se află în Munții Rodnei (vf. Pietrosul Rodnei 2303 m).

Istoricul cercetării chiropterelor din Depresiunea Maramureșului

Primele date concrete despre fauna de chiroptere o datorăm lui *Frivaldszky* (1875), date care au fost preluate și completate de *K. Kardos* în „*Maramaros vármegye egyetemes leirása*” (*Szilagy*, 1876), unde sunt amintite speciile *Myotis myotis* și *Plecotus auritus*.

L. Méhely (1910), în „*Magyarország develeinek monographiaja*”, menționează specia *Myotis blythii* în localitatea Borșa.

J. Pászlavszky (1918), în „*Fauna Regni Hungariae*”, menționează speciile *Myotis myotis* și *Vespertilio murinus*.

I. Călinescu (1931) în „*Mamiferele României*” menționează specia *Myotis myotis* la Sighet.

În anul 1962-1963 *D. Margareta*, *D. Jana*, *O. Traian* publică lucrarea „*Răspândirea chiropterelor în R.P.Română*”, care menționează trei specii în depresiunea Maramureșului: *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Vespertilio murinus*.

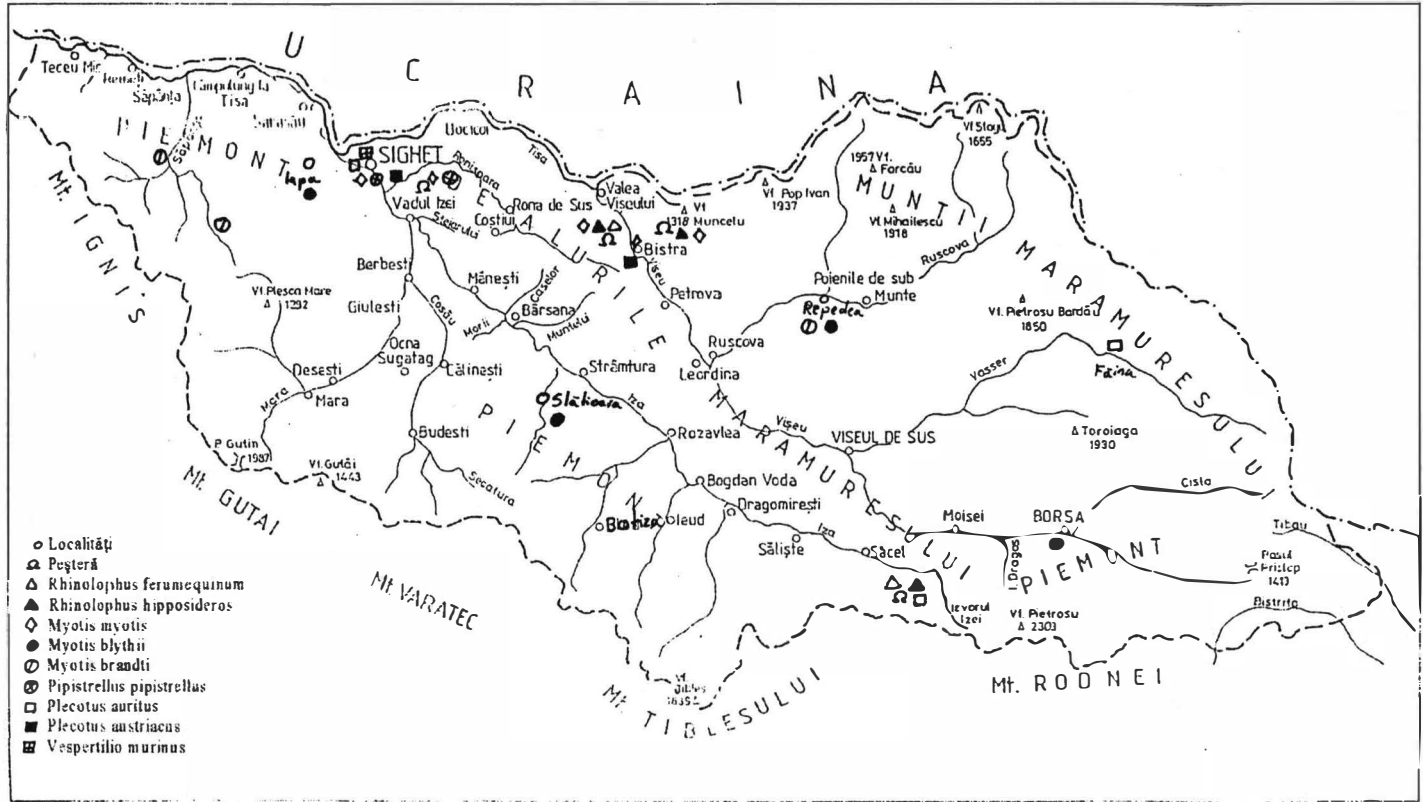
G. Ardelean (1993) în „*Fauna de vertebrate din stațiunea Făina*” menționează specia *Plecotus auritus*.

În perioada 1995-1998, *D. Murariu*, *N. Răduleț* identifică în Depresiunea Maramureș trei specii: *Myotis blythii*, *Myotis brandti* și *Pipistrellus pipistrellus*.

D. Ștefănescu (1998) identifică trei specii în Depresiunea Maramureșului: *Myotis myotis*, *Pipistrellus pipistrellus* și *Plecotus austriacus*.

G. Ardelean, *I. Bereș* – 2000, în „*Fauna de vertebrate a Maramureșului*”, menționează nouă specii, din care șapte în depresiune și două specii, *Rhinolophus ferumequinum* și *Rhinolophus hipposideros*, la o distanță de 6 km de Depresiunea Maramureșului în Munții Gutâi-Oaș (jud. Satu-Mare). Datorită distanței mici și faptului că Munții Gutâi au cea mai mare suprafață din Depresiunea Maramureșului includ această specie ca posibil existentă în zonă.

Printr-un studiu efectuat în perioada 2000-2002 autorii au identificat patru specii: *Rhinolophus ferumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis myotis* și *Plecotus auritus*.

Protecția liliecilor

În România protecția liliecilor este asigurată prin Legea nr. 90/1999, care a fost publicată în M.O. la data de 23 mai 2002, lege ce a fost promulgată ca urmare a aderării României la „Acordul privind Conservarea Liliecilor în Europa”, adoptat la Londra la 4 decembrie 1991. În Legea nr.13/11 martie 1993 sunt strict protejate toate chiropterele, cu excepția speciei *Pipistrellus pipistrellus* care este doar protejată.

Metodă de lucru

Am studiat bibliografia de specialitate referitoare la fauna de chiroptere din Depresiunea Maramureșului. Pentru întocmirea lucrării am efectuat mai multe ieșiri pe parcursul anilor 2000 – 2002, în diferite perioade ale anilor la 19 peșteri din zonă. Rezultate concrete se referă la trei peșteri, unde au fost colectate și câteva exemplare doveditoare pentru existența acestor specii în Depresiunea Maramureșului (harta alăturată).

Familia Rhinolophidae Bell. 1836

Rhinolophus furmequinun (Schreber, 1779) (Liliac mare cu nas potcoavă)

Specie răspândită în cea mai mare parte a Europei, întâlnită până la paralela de 51° 45' latitudine nordică. Acest areal cuprinde și România unde este întâlnită în zonele carstice calde, păduri rare, clădiri până la altitudinea de 800 m.

În Depresiunea Maramureșului specia a fost identificată pentru prima dată de autori în anul 2001 în Munții Maramureșului, pe versantul nordic al Dealului Tocarnea, din localitatea Bistra, în peștera nr. 2 (cod 1002/2) dezvoltată în calcar eocen. Peștera are o dezvoltare de 52 m și denivelare de -19 m, iar cota de intrare în peșteră este la 863 m.

În data de 13.10.2002 specia a fost identificată și în „Peștera de pe Obcina”, din Munții Rodnei, localitatea Săcel, la altitudinea de 942 m. Această semnalare reprezintă cel mai nordic punct din România.

Specia este declarată de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și a Resurselor Naturale (I.U.C.N. - International Union for Conservation of Nature and Nature Resources) ca specie vulnerabilă pe plan european.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3305/ 7.04.2002.

Rhinolophus hipposideros (Bechstein, 1800) (Liliac mic cu nas potcoavă)

Specia este răspândită în toată Europa până în Caucaz și este identificată până la paralela de 52°. În România este o specie larg răspândită, comună în toate peșterile din țară, de la șes până la munte.

În Depresiunea Maramureșului specia a fost identificată pentru prima dată în Munții Maramureșului de autori în anul 2000, în peștera nr. 1 de la Căminul Senderschi (cod 1002/15) din localitatea Bistra. Peștera este dezvoltată în calcar eocen. Cota de intrare este peste 600 m, dezvoltare 91 m și denivelare -10 m.

În anul 2001 a fost identificată și în peștera nr. 2 (cod 1002/2) din Dealul Tocarnea. În data de 13.10.2002 specia a fost identificată și în „Peștera de pe Obcina”, din Munții Rodnei, localitatea Săcel, la altitudinea de 942 m.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3280/ 26.11.2000.

Familia Vespertilionidae (Gray, 1821)

Myotis myotis (Borkhausen, 1797) (Liliac mare cu bot ascuțit)

Specie răspândită în cea mai mare parte a Europei, lipsind doar din nordul continentului.

În România este o specie comună în Transilvania și nordul Moldovei. În Depresiunea Maramureșului este semnalată pentru prima dată de *K. Kardos (Szilagy, 1876)* în localitatea Sighetu-Marmației, observație preluată și de *J. Paszylavsky (1918)* în „*Fauna Regni Hungariae*”. *R. Călinescu (1931)* îl menționează la Sighet. *D. Ștefănescu (1998)* o găsește într-o peșteră de 45,5 m în nordul orașului Sighet și în zona localității Bistra. În anul 2000, autorii identifică specia în peștera nr. 2 din Dealul Tocarnea, unde există o colonie de circa 200 exemplare, precum și în peștera nr. 1 de la cariera Senderschi, unde există câteva exemplare izolate.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3281/9.04.2000.

Specia este declarată de I.U.C.N. rară în Europa.

Myotis blythii (Tomes, 1857) (Liliac mic cu urechi de șoarece)

Specie răspândită în sudul Europei și regiunea mediteraneană. În România este o specie rară, fiind întâlnită în regiuni carstice calde, regiuni puțin împădurite, în parcuri, până la altitudinea de 1000 m.

Este citată pentru prima dată în Depresiunea Maramureșului de *L. Mehely (1900)* în localitatea Borșa. *D. Murariu* și *N. Răduleț* identifică specia în anul 1998 în trei localități: Slătioara (9.09.1995), Iapa (10.07.1996) și Repedeș (4.07.1997).

În colecția Muzeului de Științele Naturii există patru exemplare cu nr. de inventar 3139 și 3140/ 10.07.1996 și 3120 și 3121/ 10.09.1995.

Specie declarată de I.U.C.N. rară în Europa.

Myotis brandti (Eversmann, 1845) (Liliacul lui Brandt)

Specie răspândită în Europa, frecvent rupicolă și forestieră. Apare în zone agricole rurale fără a fi antropofil.

Specia a fost identificată de *D. Murariu* și *N. Răduleț* în localitatea Săpânța (Colibi și Valea Săpânței, 3- 17.07.1996) și în localitatea Repedeș (07.1997). Aceste semnalări reprezintă prima citare a speciei în România.

Pipistrellus pipistrellus (Liliac scund, liliac pitic)

Specie răspândită în toată Europa până în Caucaz, identificată până la paralela de 61° latitudine nordică, areal ce cuprinde și România.

Specie antropofilă, întâlnită în zone ușor împădurite, sate, parcuri și orașe mari. În România este o specie frecvent întâlnită. În Depresiunea Maramureșului, a fost colectată de *I. Bereș* dintr-un pod din localitatea Sighet și menționată de *D. Murariu* și *N. Răduleț* (1998). *D. Ștefănescu (1998)* îl găsește într-o peșteră din localitatea Sighetu-Marmației.

Plecotus auritus (Linnaeus, 1758) (Liliac urecheat brun)

Specie răspândită în toată Europa până la paralela de 64°. În România este o specie comună, întâlnită în păduri rare de foioase și de conifere, din câmpie până la cca. 2000 m. altitudine.

În Depresiunea Maramureșului specia este citată de *K. Kardos (Szilagy, 1876)*, în localitatea Sighet. *G. Ardelean (1993)* semnalează specia pe Valea Vaserului în Munții Maramureșului. Autorii identifică specia în Munții Rodnei, într-o peșteră „Peștera de pe Obcină”, cod 1029/13 din localitatea Săcel, aflată la altitudinea de 942 m. Peștera este dezvoltată în calcar eocen, având o dezvoltare de 26 m și denivelare -5,5 m.

În colecția Muzeului de Științele Naturii există un exemplar cu nr. de inventar 3306/13.10.2002.

Specia este declarată de I.U.C.N. vulnerabilă în Europa.

Plecotus austriacus (Fischer, 1829) (Liliac urecheat gri-cenușiu)

Specie răspândită în Europa până la paralela 53°. Preferă zonele calde, în munți și văi sub 400 m, regiuni cultivate și câmpii. Specie identificată numai de *D. Ștefănescu*

(1998) în zona localității Sighetu-Marmației și în zona localității Bistra.

Specia este declarată de I.U.C.N. în pericol în Europa.

Vespertilio murinus (Linnaeus, 1758) (Liliac bălțat bicolor)

Specie răspândită în Europa centrală și de est până la paralela de 60° latitudine nordică. În România este răspândită în zona montană împădurită, în stepe, orașe și clădiri înalte. Se reproduce în nord și iernează în vest. În Depresiunea Maramureșului specia este menționată în localitatea Sighetu-Marmației de *J. Paszylavsky* (1918) în „*Fauna Regni Hungariae*”.

Specia este declarată de I.U.C.N. rară în Europa.

Concluzii

În urma cercetărilor de pe teren și din bibliografia studiată, în Depresiunea Maramureșului au fost identificate până la această dată nouă specii de lilieci, reprezentând 30 % din fauna de chiroptere din România.

Din cele nouă specii identificate în Depresiunea Maramureșului este în pericol una, două sunt declarate specii vulnerabile și trei ca specii rare pe plan european.

Un program de monitorizare a celor 122 peșteri cartate din zona cercetată ar duce la identificarea și protejarea speciilor de lilieci, care hibernează sau au colonii de maternitate prin interzicerea vizitării lor de către turiști în aceste perioade.

Cercetarea și o mai bună cunoaștere a cerințelor speciei și a habitatelor lor, o inventariere atât cantitativă cât și calitativă ar asigura dezvoltarea unor acțiuni de tipul conservare-gestionare a speciilor și a mediului. Aceste informații ar permite întocmirea unei situații bilanț la un moment dat, care monitorizate, dau posibilitatea de a compara ariile de răspândire, efectivele populațiilor studiate, observând astfel evoluția unor colonii sau indivizi izolați.

BIBLIOGRAFIE

- Ardelean, G.** – 1993, *Fauna de vertebrate din stațiunea Făina (Vaser) și împrejurimi*, Buletinul Științific, seria B, fasc. Biologie – Chimie, X, 84- 90;
- Ardelean, G., Bereș I.** – 2000, *Fauna de vertebrate a Maramureșului*, Colecția Universitaria, Ed. Dacia, Cluj- Napoca;
- Ardelean G., Bereș I.** – 2000, *Conspectul Mamalofaunei Maramureșului*, Studii și comunicări, vol. I – Științele Naturii, Muzeul Județean Satu- Mare;
- Chiș, T., Manole, M.** – 2001, *Lilieci*, Revista Munții Carpați, nr.27, pag. 59-62;
- Margareta D., Jana T., Traian O.** – 1962-1963, *Răspândirea chiropterelor în R.P.Română*, Tom I-II, Institutul de Speologie „Emil Racoviță”;
- Murariu, D., Răduleț, N.** – 1998, *Mammalian fauna (Mammalia) from Maramureș Depression*, Romania, Anal. Trav. Mus. Natl. Hist. „Gr. Antipa”, vol XL, București, 609- 621;
- Răduleț, N.** – 1997, *The presence of Myotis bythii, (Tomes, 1857) (Chiroptera Vespertilionidae in Maramureș, Romania)*, Trav. Mus. Hist. Natl. Nat. „Gr. Antipa”, To. XXXVII, 159- 166;
- Schober, W., E. Grimmberger** – 1991, *Guide des chauves- souris d' Europe*, Ed. Delachaux et Niestle, Neuchatel- Paris;
- Szilagyı I.** – 1876, *Maramaros varmegye egyetemes leirasa*, Cap. mamifere, 211-214, A magyar orsovok es természetvizsgalok XIX nagyulesen;

- Ștefănescu, D.** – 1998, *Studiul etologic al coloniilor de chiroptere din Maramureș și măsuri de protecție*, Univ. Nord. Baia Mare, Lucrare pentru obținerea gradului didactic, Conducător științific conf. dr. Ardelean G.
- Vasilie, G. D., Șova, C.** – 1968, *Fauna Vertebratica României*, Muz. Jud. Bacău, Studii și comunicări, partea II, 217- 254;
- V. Gheorghiu, A. Bertrand, A. Giurginca** – 1999, *Cheia de identificare a chiropterelor din România*, Institutul de speologie „Emil Racoviță”.

*Contributions to the Kyropteres Fauna from the Maramures Plateau
(Summary)*

As a result of researches made from 2000 to 2002 in Maramures Depression, we identified nine species of bats which represent 30 % from all the species getting abroad all over Romania.

The Rhinolopus ferumequinum and Rhinolopus hipposideros species are for the first time identified and mentioned in vertebrate fauna of Maramures Depression.

From among the nine species which were identified on the European ground: one is in danger, two of them are vulnerable and another two are very rare.

The research, the quantitative and qualitative monitorization will take knowledge of these species and their habitat.